

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Пиголенко Ігор Вікторович

УДК 004.738.5 : 316.752 : 316.324.8

**ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ
СТУДЕНТСТВА НА ШЛЯХУ ДО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА (НА ПРИКЛАДІ
НТУУ “КП”)**

09.00.10 – філософія освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філософських наук

Київ – 2007

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному технічному університеті України “Київський політехнічний інститут”, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник:

кандидат філософських наук, доцент,
Романовська Олена Володимирівна, Національний
технічний університет України “КПІ”, доцент кафедри
політології, соціології та соціальної роботи.

Офіційні опоненти:

доктор філософських наук, професор,
Крисаченко Валентин Семенович,
Національний інститут стратегічних досліджень,
завідувач відділу етнополітики;

кандидат філософських наук, доцент,
Чекаль Леонід Андрійович,
Національний аграрний університет,
завідувач кафедри філософії.

Захист відбудеться 4 вересня 2007 р. о 14.00 на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.053.13 Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова за адресою: 01061, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова за адресою: 01061, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий “31” червня 2007 р.

Вчений секретар

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Історичним розвитком суспільства обумовлено становлення інформаційного суспільства, і це є закономірним явищем. Зазнають трансформацій усі сфери суспільного життя, ми входимо в нову еру, серед найвагоміших ознак якої слід відзначити прискорену інформатизацію та комп'ютеризацію всіх сфер суспільного виробництва, утворення світової мережі комунікаційних зв'язків. Інформаційна епоха – принципово новий етап у розвитку цивілізації, що характеризується новими якісними особливостями у порівнянні з попередніми періодами історії людства, і найголовніше – це те, що у наш час ключового значення набувають інформація та знання.

Глобальній комп'ютерній мережі Інтернет належить особливе місце в процесі становлення інформаційного суспільства. Інтернет змінює як життя людини, так і її саму. На планеті поступово зникають просторові та часові розмежування, стираються кордони між державами, об'єднуються в єдину мережу найвіддаленіші куточки. Саме за допомогою мережі Інтернет серед молоді пропагуються певні цінності, світоглядні стереотипи та моделі поведінки. Новітні інформаційні технології, за допомогою Інтернету, впливають на систему цінностей сучасної студентської молоді.

На нинішньому етапі розвитку суспільства проблема цінностей знову постає провідне місце в процесі пізнання соціальної реальності і пов'язано це, в першу чергу, з трансформацією всіх сфер життєдіяльності людини. Процеси у суспільстві, обумовлені переходом від індустріального до інформаційного суспільства, викликають необхідність перегляду трансформацій, які відбуваються у всіх сферах життєдіяльності під впливом інформаційних технологій.

Інформаційне суспільство – це суспільство духовного та інтелектуального розвитку людини. Тому в осмисленні духовної еволюції особливе місце займає дослідження становлення нових ціннісних орієнтацій під впливом новітніх інформаційних технологій.

Соціальна структура інформаційного суспільства зазнає суттєвих змін, збільшується рівень здійснення соціальної мобільності за рахунок збільшення можливостей отримання новітніх, сучасних знань, які в попередні часи були локалізовані у просторі і часі, та доступу до них, відповідно - зменшення кількості часу, що витрачає на шляху до кар'єрного зростання сучасна молода людина.

Основною характеристикою інформаційного суспільства стає те, що більшість населення задіяна у виробництві знань. Освітній рівень людини відіграє значну роль, оскільки інформаційне суспільство висуває високі вимоги як до освітнього рівня кожної окремо взятої особистості, так і до інституту освіти загалом. Вища освіта стає необхідною передумовою підвищення соціального статусу та отримання особистістю бажаного місця в сучасному суспільстві. Отже, ядром соціальної організації, головним соціальним інститутом стає вища школа як центр виробництва, перероблення та накопичення знань. Прослідковується тенденція поступового збільшення кількості людей, які бажають та отримують вищу освіту, не заради “документа про вищу освіту”, а заради набуття нових знань та можливості бути включеними у сучасний інформаційний простір.

Освіта – це свого роду інформаційний процес, суть якого полягає у здобутті новітніх і сучасних знань, що виходить на перше місце в інформаційному суспільстві. Знання та вміння створювати, використовувати, обробляти, зберігати та розповсюджувати інформацію стає головною умовою ділової успішності особистості та її конкурентоспроможності на ринку праці.

Процес цивілізаційного розвитку на сучасному етапі поставив перед суспільством проблему формування освітніх потреб, які ініціюють прагнення до безперервного вдосконалення інтелекту й професіоналізму через реалізацію індивідуальних здібностей, надання кожному члену суспільства можливостей для інтелектуального та професійного зростання. Все це вимагає від системи сучасної

освіти якісних змін у формах організації та реалізації навчального процесу, формуванні якісно нової концепції освіти.

Інтернет-технології та інтелектуальні комп'ютерні системи інтегруються у систему вищої освіти та відкривають нові обрії для сучасної студентської молоді. Вони дають можливість отримання новітніх знань, що виходять за межі локальних контекстів. Мережа Інтернет стає ключовим елементом у забезпеченні здійснення комунікацій, неосяжним сховищем і джерелом інформації, середовищем навчання та праці. Середовище Інтернету – це сукупність технічних, інформаційних, соціальних, економічних та юридичних компонентів, що забезпечують існування, функціонування та діяльність індивідуальних і групових користувачів, які складають аудиторію Інтернету. Кількість користувачів зростає за геометричною прогресією, лівова частка аудиторії Інтернету припадає на студентську молодь, а, за даними Міністерства освіти і науки України, у системі вищої освіти навчаються понад 2,7 млн. студентів.

Саме студентська молодь – це потенційно найбільш перспективна і кваліфікована продуктивна сила, яка щорічно поповнює ряди фахівців в усіх галузях і сферах виробництва та управління; це молодіжна група, яка характеризується віковою однорідністю, має спільні інтереси та особливий спосіб життя, однією з основних характеристик якої є бажання до самореалізації та досягнення успіху.

Слід зазначити, що для студентського середовища характерне збільшення ролі спілкування за межами сім'ї, посилення впливу мережі Інтернет на формування системи знань, моральних норм та умов їх дотримання. Відбувається значне зростання і розширення кола спілкування та здійснення комунікацій у віртуальному просторі “всесвітнього павутиння”. Процес комп'ютеризації та включення мережі Інтернет у систему формальної освіти відбувається, перш за все, у вищих навчальних закладах та науково-дослідницьких центрах.

Аналізуючи зміни у житті людини, які відбуваються завдяки становленню інформаційного суспільства, нової інтерпретації набуває осмислення ціннісно-світоглядного ставлення студентської молоді до світу. Саме тому характерною особливістю нинішнього етапу розвитку є зміна ціннісних пріоритетів, основою яких є діалектичне поєднання матеріальних та духовних складових життя.

Відбувається зміна мотивації одержання вищої освіти як головного фактора досягнення молоддю життєвого успіху. Вища освіта на даному етапі розвитку українського суспільства стає найголовнішим чинником здійснення ефективної соціальної та індивідуальної самореалізації особистості, способом досягнення високої професійної кваліфікації, засобом підвищення соціального статусу та поновлення рядів нової інтелектуальної еліти.

Ступінь наукового опрацювання проблеми. Джерельною базою дисертаційного дослідження є філософські праці, які присвячені дослідженню становлення інформаційного суспільства, осмисленню цінності теоретичного знання, інформації, комунікації та інформаційних технологій в процесі становлення інформаційного суспільства, розгляду сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та їх впровадження у сферу вищої освіти, використання студентською молоддю мережі Інтернет у навчальному процесі.

У дисертації використані в узагальненому вигляді наукові праці вчених різних періодів та країн, які висвітлювали проблему становлення інформаційного суспільства. Методологічну основу даного дослідження становлять роботи Р.Айріса, Д.Белла, З.Бжезинського, Дж.Гелбрейта, У.Дайзарда, П.Дракера, М.Кастельса, М.Маклюена, Дж.Мартіна, Й.Масуди, Ф.Махлупа, Д.Рісмана, Т.Стоуньєра, Е.Тоффлера, А.Турена та ін.

Дослідження соціальних процесів у рамках становлення інформаційного суспільства знайшло відображення в роботах учених країн пострадянського простору 80-90-х років минулого століття Р.Абдєєва, І.Алексєєвої, Б.Докторова, В.Іноземцева, Ю.Канигіна, І.Мелюхіна, М.Моїсєєва, О.Панаріна, А.Ракітова та ін.

Важливим для дисертаційного дослідження є аналіз теоретичних засад функціонування та трансформацій, яких зазнає вища школа України в умовах розвитку інформаційного суспільства, що наведені у працях В.Андрущенко, В.Астахової, Я.Балюбаша, В.Городяненка, А.Гуржія, М.Згуровського, В.Зубка, В.Кременя, А.Кохановського, К.Левківського, А.Навроцького, С.Николаєнка, В.Огнев'юка, О.Панича, В.Погребняка, О.Скідіна, В.Скотного, С.Степка, А.Толстоухова, А.Хоронжого, В.Шеховцова, С.Яреми та ін.

Значний внесок у дослідження “всесвітнього павутиння” і віртуальної комунікації, вивчення ролі інформаційно-комунікаційних технологій в умовах становлення інформаційного суспільства зробили А.Арсеєнко, Г.Батигін, Н.Бойко, В.Брижко, Б.Веллман, В.Гавловський, О.Гальченко, А.Гальчинський, В.Гвоздев, А.Гирич, О.Голобуцький, Б.Докторов, Д.Іванов, М.Згуровський, Р.Калюжний, В.Кашпур, С.Мартинюк, Г.Рейнгольд, Н.Толстих, Т.Філіппова, В.Цимпалюк, А.Шадрін, О.Шевчук та ін. Праці цих дослідників, дали можливість сформулювати визначення Інтернету як соціального феномена, здійснити типологію функцій мережі та обґрунтувати її значення в житті студентської молоді.

Важливим для дисертаційного дослідження є підхід до аналізу цінностей та ціннісної свідомості, закладений у працях М.Вебера, Г.Гарфінкеля, Е.Дюркгейма, Ф.Знанецького, Р.Мертон, Т.Парсонса, М.Рокіча, П.Сорокіна, У.Томаса та ін.

Проблема ціннісних орієнтацій в аспекті, що стосується дисертаційного дослідження, досить плідно досліджується у вітчизняній соціології такими науковцями, як О.Астахова, О.Балакірева, А.Вишняк, Є.Головаха, С.Макеєв, В.Немировський, В.Паніотто, Н.Победа, А.Сокурянська, Є.Суїменко, В.Хмелько, В.Черноволенко, М.Чурилов, О.Якуба та ін.

Аналіз наукових праць, присвячених розгляду інформаційного суспільства, розвитку інформаційних технологій та їх впровадження у сферу вищої освіти, показав, що цей феномен із кожним роком приваблює все більше дослідників. Обсяг праць, присвячених дослідженню ціннісних орієнтацій студентської молоді, є досить значним. Однак, не зважаючи на значну кількість праць, ще й досі не вироблено чіткого визначення соціального аспекту Інтернет-технологій, та їхнього місця в сучасному інформаційному полі. До того ж, немає ґрунтовних досліджень, присвячених аналізу Інтернет-технологій як засобу формування ціннісних орієнтацій студентської молоді. Зважаючи на сучасні умови, в яких відбувається становлення студентства, це питання вимагає детального розроблення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Представлена дисертаційна робота є завершеним дослідженням, виконаним на кафедрі політології, соціології та соціальної роботи факультету соціології НТУУ “КПІ” згідно з науковою темою "Дослідження механізмів активізації творчого потенціалу молоді", спеціалізацією кафедри "Соціальна робота з дітьми, жінками та молодцю", державними програмами розвитку науки та освіти (номер держреєстрації РК №0103U000252; протокол Ученої ради НТУУ “КПІ” №2 від 03.11.2003 р.). Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради факультету соціології НТУУ “КПІ” (протокол №1 від 09.02.2006 р.).

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є комплексний аналіз трансформації ціннісних орієнтацій студентства під впливом новітніх комп'ютерних та Інтернет-технологій в умовах переходу до інформаційного суспільства.

Реалізація цієї мети вимагає послідовного розв'язання наступних завдань:

- здійснити теоретичний аналіз сучасної філософської парадигми інформаційного суспільства;
- виявити межі застосування категорійного блоку “інформація”, “комунікація” та “знання” відповідно до дослідження;

- розкрити вплив новітніх інформаційних технологій на трансформацію інституту вищої освіти;
- здійснити типологію соціальних функцій Інтернет-технологій в сучасному соціально-інформаційному просторі;
- дослідити вплив Інтернет-технологій на зміст життя студентської молоді;
- визначити основні фактори, що впливають на активність та особливості використання Інтернет-технологій сучасною студентською молоддю;
- дослідити орієнтації студентства на отримання вищої освіти в умовах переходу до інформаційного суспільства.

Об'єктом дослідження є ціннісні орієнтації студентської молоді.

Предметом дослідження є особливості впливу інформаційних технологій, зокрема мережі Інтернет, на формування ціннісних орієнтацій студентської молоді в умовах переходу до інформаційного суспільства.

Методи дослідження. Методологічну базу дисертаційного дослідження становить діалектичний підхід, який спирається на принципи об'єктивності та цілісності, аналітико-синтетичний та індуктивно-дедуктивний методи; історико-філософський аналіз, у відповідності до якого відслідковуються підходи до розгляду становлення інформаційного суспільства. Компаративний метод, що ґрунтується на порівняльному аналізі концепцій, дає змогу визначити сутність та значення інформації, комунікацій та знання у становленні інформаційного суспільства.

Емпіричну базу дослідження склали: результати соціологічних досліджень, проведених за безпосередньої участі та під керівництвом автора в період з 2002 р. по 2006 р. на базі Науково-дослідницького центру прикладної соціології “Соціоплюс”; результати досліджень, проведених автором в межах науково-дослідних проєктів у 2005 та 2006 роках в Національному технічному університеті України “Київський політехнічний інститут” (НТУУ “КПІ”); вторинний аналіз результатів соціологічних досліджень, що проводились в Україні. Були використані кількісні та якісні методи збирання та оброблення соціологічної інформації: опитування (анкетування, інтерв'ювання), контент-аналіз документів.

Наукова новизна одержаних результатів. У дисертації запропонована концепція розгляду Інтернет-технологій як засобу впливу на ціннісні орієнтації сучасної студентської молоді та формування соціальної адаптації до умов інформаційного суспільства.

У межах проведеного дослідження отримано наступні нові результати:

- здійснено комплексний аналіз теорій інформаційного суспільства другої половини ХХ - початку ХХІ століття;
- доведено необхідність впровадження інформаційних технологій у сферу вищої освіти як обов'язкову умову переходу до інформаційного суспільства;
- проаналізовано провідну роль та розкрито нові можливості вищої освіти у формуванні професіоналів та майбутньої інтелектуальної еліти, яка є головним ресурсом розвитку інформаційного суспільства, за умови ефективного впровадження новітніх інформаційних та комп'ютерних технологій у сфері вищої освіти;
- поглиблено наукове обґрунтування понять “інформація”, “знання”, “комунікація” та здійснена їх авторська конкретизація;
- здійснено типологію функцій Інтернету як соціального явища та його можливого впливу на ціннісні орієнтації студентської молоді в умовах переходу до інформаційного суспільства;
- на основі проведеного соціологічного аналізу визначені основні фактори, що забезпечують використання Інтернету студентами;

- виявлено тенденцію розширеного споживання навчальних, дослідницьких та комунікаційних ресурсів Інтернету студентами;
- дістало подальший розвиток визначення головних напрямів і тенденцій сучасного соціологічного дослідження щодо ролі Інтернет-технологій у житті студентської молоді;
- обґрунтовано доцільність розширення науково-дослідницького простору для вивчення механізмів впливу Інтернет-технологій на студентську молодь.

Теоретичне і практичне значення дослідження полягає в тому, що воно, з одного боку, визначає можливості використання основних висновків, методологічних положень дисертаційного дослідження для розв'язання проблем, що пов'язані з процесом інформатизації вищої школи України, а саме можливого впливу Інтернет-технологій на формування ціннісних орієнтацій студентської молоді, з іншого - виявляє дійсний обсяг вузівської Інтернет-аудиторії, основні проблеми, з якими вона стикається, а також перспективи підвищення ефективності взаємодії в мережі всіх основних суб'єктів освітнього процесу.

Наукові висновки дисертації можна рекомендувати для застосування у підготовці філософів, соціологів, педагогів, менеджерів у сфері освіти. Результати дослідження можуть бути використані в процесі викладання дисциплін: соціальна філософія, філософія освіти, педагогіка вищої школи, соціологія молоді, соціологія освіти, методологія, методи та технології соціологічних досліджень, а також дисциплін та спецкурсів з питань становлення інформаційного суспільства та соціального значення Інтернет-технологій у сучасному суспільстві.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою роботою автора, в якій здійснено аналіз ролі Інтернету у сучасному освітньому просторі. Проаналізовано вплив Інтернет-технологій на формування ціннісних орієнтацій студентської молоді в умовах становлення інформаційного суспільства.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дослідження доповідалися автором на Міжнародній науково-практичній конференції “Формування національних, загальнолюдських ціннісних орієнтацій студентської молоді” (Київ, 2002), на Міжнародній конференції “Науково-технічний розвиток: економіка, технології, управління” (Київ, 2003), на Міжнародній науково-практичній конференції “Творчість врятує світ” (Київ, 2003), на Міжнародній науково-практичній конференції “Сучасні проблеми управління” (Київ, 2003), на Всеукраїнській науково-практичній конференції “Тендер: реалії та перспективи в українському суспільстві” (Київ, 2003), на Міжнародній науково-практичній конференції “Соціальна робота і сучасність: теорія і практика” (Київ, 2004), на Науково-практичній конференції “Нові напрямки творчого розвитку особистості школяра” (Київ, 2004), на Міжнародній науково-методичній конференції “Вища технічна освіта: проблеми та перспективи розвитку в контексті Болонського процесу” (Київ, 2005), на Міжнародній науково-практичній конференції “Творчість та освіта у вимірах XXI століття” (Київ, 2005), на Міжнародній науково-практичній конференції “Молодь в умовах нової соціальної перспективи” (Житомир, 2005), на Міжнародній науково-практичній конференції “Сучасні проблеми управління” (Київ, 2003), на Всеукраїнській науково-теоретичній конференції “Шлях України: колізії новітнього поступу” (Тернопіль, 2006), на Міжнародній науково-практичній конференції “Соціальна робота і сучасність: теорія і практика” (Київ, 2006).

Публікації. Основні положення і результати дисертаційного дослідження викладені автором у 23 публікаціях, серед яких: 3 статті у фахових виданнях з філософії, рекомендованих ВАК України та 20 - в інших виданнях та збірниках матеріалів конференцій.

Структура та обсяг дисертації обумовлені поставленою метою та завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури. Обсяг основного тексту дисертації складає 172 сторінки. Список використаної літератури включає 250 найменувань і складає 20 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **“Вступі”** обґрунтовано актуальність теми, вказано зв'язок роботи з плановими науково-дослідними темами, визначено мету та завдання дослідження, викладено наукову новизну результатів дослідження та їх практичну значущість, вміщено інформацію про публікації та апробацію результатів досліджень, проведених здобувачем.

Перший розділ – **“Теоретико-методологічний аналіз підходів до дослідження інформаційного суспільства у філософській традиції”** – присвячено висвітленню головних ідей класиків-теоретиків постіндустріального суспільства –Д.Белла, З.Бжезинського, М.Кастельса, Е.Тоффлера та інших, які становлять першооснову сучасних досліджень розвитку інформаційного суспільства, сутності трансформацій, що відбуваються в різних сферах суспільного життя.

Відзначається, що теорія постіндустріального суспільства, запропонована наприкінці 60-х – початку 70-х років американськими і європейськими дослідниками, є сьогодні однією з найбільш розповсюджених концепцій, яка дозволяє адекватно осмислити масштабні зміни в західному світі, що відбулися протягом останніх десятиліть, розвиток яких має неабиякий вплив на велику кількість країн світу.

Дослідження різних підходів до розуміння сутності інформаційного суспільства дозволяє зробити висновок про те, що інформаційне суспільство – це принципово новий рівень в історії цивілізації, його основою виступають теоретичні знання, інформація та інформаційні технології. Саме вони є провідними цінностями майбутнього розвитку суспільства, вказують орієнтири трансформації соціальних зв'язків та взаємодії між людьми. Дослідження соціальних процесів у рамках майбутнього інформаційного суспільства становить один з головних напрямів наукових розробок учених країн пострадянського простору періоду 80-90-х років минулого століття.

Ми визначаємо своє бачення змісту теоретичного знання як суспільного феномена. У дисертації доведено важливість інформації, комунікацій та знань у становленні інформаційного суспільства, обґрунтовано, що інформація як основний продукт інформаційного суспільства стає цінністю для людини лише тоді, коли вона володіє знаннями та навичками щодо використання цієї інформації. В сучасному світі виникають нові засоби комунікації та передавання інформації, що прискорюють процес отримання інформації. Людина може володіти навичками передавання і отримання інформації, але, якщо ця людина не володіє знаннями, ця інформація не стає для неї цінністю. Тому теза: **“хто володіє інформацією, той володіє світом”** - втрачає свою силу. Саме знання, і не просто знання, а новітнє інноваційне теоретичне мислення дає можливість **“володіти світом”**. На думку автора, в умовах інформаційного суспільства не соціальний статус є умовою приналежності до інтелектуальної еліти, а сама людина формує в собі якості, які роблять її такою. Інтелект спеціаліста стає вирішальним фактором, який обмежує або розширює можливості доступу до інформації та її ефективного використання.

Доводиться, що інформаційна комунікація – це операція трансляції символів, яка спонукає до дії. Виходячи з цього, стає зрозумілим, чому головним феноменом інформаційного суспільства стає Інтернет. В Інтернеті не створюється знання, проте, він у багато разів збільшує можливості здійснення комунікацій та передавання і отримання інформації. А в умовах інформаційного суспільства не тільки знання щодо отримання, збереження, оброблення, поширення та використання інформації відіграють важливу роль, а й швидкість її передавання.

У другому розділі **“Трансформація вищої освіти в умовах становлення інформаційного суспільства”** обґрунтовано, що суспільство, яке виникає в результаті інформатизації, істотно відрізняється тим, що інформація, а особливо теоретичне знання, яке продукує і передає людина через систему освіти стає провідним чинником подальшого розвитку.

Освіта була і залишається соціальним інститутом, який забезпечує розвиток людської особистості та прогрес суспільства в цілому, виховує майбутнього спеціаліста, здійснює теоретичну підготовку майбутніх фахівців, які є інтелектуальним, духовним та виробничим потенціалом суспільства.

Освіта не дає - і не повинна давати кінцеві знання, а навпаки, випробовує на міцність отримані теоретичні знання під тиском постійно зростаючого інформаційного потоку.

Інформатизація суспільства трансформує та технологізує розумову діяльність людини за допомогою комп'ютерів та використання сучасних інформаційних технологій. Технологізація розумової діяльності відкриває новий шлях до інноваційного творчого мислення, що, в свою чергу, впливає на розвиток інституту вищої освіти.

Інформаційні та комунікаційні технології становлять велику частину світового виробництва, що спричиняє глобальний перерозподіл як ринку праці, так і ринку освітніх послуг. Увагу сучасних дослідників привертає інноваційний потенціал сучасної мережі Інтернет, тим більше, що саме мережа посідає провідне місце в сучасному освітньому просторі. Слід звернути увагу на створення єдиного європейського освітнього простору в межах Болонського процесу, який істотно підвищує роль новітніх інформаційних технологій в освіті. Це, загалом, сприяє розвитку “відкритих університетів”. Опиняючись у стінах вищого навчального закладу, молода людина, по-перше, перебуває в соціально-інформаційному просторі, в оточенні керівництва ВНЗ, викладачів, одногрупників, що є активними агентами соціалізації студентської молоді, по-друге, отримує вільний доступ до інформації, свободу дій щодо отримання знань, які дає вища освіта.

В умовах інформаційного суспільства інститут освіти через вищі навчальні заклади має готувати фахівців, які не тільки б засвоювали новітні інформаційні технології, а й набували навичок творчого інноваційного мислення. На нашу думку, вища освіта є тим містком, проходячи по якому людина має можливість самостійно розвивати своє мислення, здобувати знання, поповнювати ряди майбутньої інтелектуальної еліти, своєчасно і ефективно відповідати на виклики нової інформаційної епохи, стати повноцінним учасником виробництва та розповсюдження нового знання в інформаційному суспільстві.

Доводиться, що інтенсифікація та спеціалізація пізнавальної діяльності, яка стає головним напрямом сучасного навчального процесу, сприятиме появі нового соціального прошарку – інтелектуально розвинених людей, носіїв творчого інноваційного методу оволодіння сучасними знаннями. Цей процес потребує зосередження уваги на певних цінностях освіти, а саме “вищої школи”, як можливості входження до інтелектуальної еліти, за умов достатньо високого рівня освіченості і активізації самостійного творчого мислення. Система освіти, на нашу думку, набуває в інформаційному суспільстві надзвичайно великого значення, а можливо – вирішального для досягнення життєвого успіху сучасною молоді людиною.

Аналіз теоретичних засад функціонування та трансформацій, необхідних для вищої школи України в умовах становлення інформаційного суспільства, наведених у працях українських науковців, дозволяє зробити висновок, що процес впровадження новітніх комп'ютерних та інформаційних технологій, а саме всесвітньої мережі Інтернет, у навчальний процес стимулюють нові явища та трансформації, що відбуваються в освітній сфері. Зокрема, приділяється особлива увага значенню вільного володіння сучасними комп'ютерними технологіями, що значно прискорює пізнавальний процес, стимулює самостійність аналізу та обробки інформації.

Відзначається, що особливе місце в процесі підготовки сучасних фахівців в умовах становлення інформаційного суспільства належить ефективному використанню глобальної мережі Інтернет. Відомо, що соціальне значення послуг Інтернету для сучасної молоді полягає в задоволенні потреб в інформаційному зв'язку, постійному отриманні і використанні інформації для вільної орієнтації в соціальному середовищі та успішної самореалізації. Таким чином, засвоєння людиною цінностей, норм, зразків поведінки властивих даному суспільству, відбувається завдяки

спілкуванню, обміну думками, розвитку загального світогляду в межах Інтернет-середовища. Можна стверджувати, що інтелектуальний рівень особи в цілому та чітка професійна орієнтація стають запорукою ефективності організації процесу самостійного систематичного навчання (наприклад, за допомогою системи дистанційної освіти). Але з іншого боку, зростає кількість тих користувачів, які витрачають велику кількість часу в Інтернеті на розваги.

Ми наголошуємо на важливості дослідження соціокультурної функції сучасної мережі Інтернет в процесі трансформації вищої освіти. В 90-х рр. ХХ століття одержав інституціональне оформлення новий напрям філософії – філософія Інтернету. У середині 90-х років його представники, практично одночасно, як за кордоном, так і на теренах пострадянських країн, сформулювали необхідність аналізу основних методологічних, методичних і організаційних проблем, що виникають при проведенні теоретичних і емпіричних досліджень “всесвітнього павутиння”. Так, серед закордонних соціологів можна відзначити Б.Веллмана та Г.Рейнгольда, які вперше обґрунтували соціологічну специфіку нових норм віртуальної комунікації. Монографії та статті провідних російських авторів – Г.Батигіна, Б.Докторова, Д.Іванова, Т.Філіппової, А.Шадріна – спрямовані, у першу чергу, на виявлення особливостей розвитку нових інформаційних технологій у соціально-економічних умовах російського суспільства. Досить активно за російським колегами починає розвиватися цей напрямок українськими дослідниками, серед яких слід відзначити таких, як А.Арсенко, Н.Бойко, В.Брижко, В.Гавловський, О.Гальченко, А.Гальчинський, В.Гвоздев, А.Гирич, О.Голобуцький, М.Згуровський, Р.Калюжний, В.Кашпур, С.Мартинюк, Н.Толстих, В.Цимпалюк, О.Шевчук та ін.

У роботі визначена типологія функцій Інтернету, які найчастіше застосовуються в практиках соціальної взаємодії. Виділено наступні функції: інформаційна, комунікативна, розважальна, мас-медійна та комерційна. Така типологія є актуальною для вивчення взаємодії мережі та освітніх інститутів і організацій. Також доступність репрезентативної статистичної інформації, що представляє кількісні показники реалізації цих функцій в українській частині Інтернету, створює широкі можливості емпіричної перевірки гіпотез про можливі напрями використання Інтернету у розвитку системи вищої освіти.

Доводиться, що поряд із функцією соціалізації виникає функція адаптації молоді до вимог інформаційного суспільства. Підготовка професіоналів, здатних витримати конкуренцію на ринку знань та інформаційних технологій, здатних вирішувати завдання, продукувати нове знання, бути носіями духовних цінностей - стає для сучасної вищої школи найважливішою функцією в тому разі, якщо акцент зроблено на формуванні творчої особистості – майбутньої інтелектуальної еліти.

У третьому розділі роботи **“Вплив Інтернет-технологій на ціннісні орієнтації сучасного студентства”** поставлено за мету визначення можливого впливу новітніх комп’ютерних та Інтернет-технологій на трансформацію ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді. Набуває важливого значення дослідження змін, яких зазнає вища освіта в умовах становлення інформаційного суспільства, зокрема впливу впровадження новітніх інформаційних та комп’ютерних технологій на освітній процес.

Аналіз досліджень природи цінностей дозволяє дійти висновку, що існують різні їх визначення, системи класифікації. І в історичних наукових працях, і у сучасних авторів уявлення про цінності, про їхню природу та функціонування, є таким, що цінності мають лише один вимір – їх важливість для індивіда чи суспільства з погляду стимулів їх подальшого розвитку.

Система цінностей – це та ланка, яка об’єднує суспільство з особистістю та вказує орієнтир, перспективу, визначені суспільством для кожного індивіда, і включає особу в систему суспільних відносин, визначає, з якою метою відбувається будь-яка діяльність і якими засобами вона реалізується.

Ціннісні орієнтації – найважливіша складова структури особистості, вони включають мотиваційний, когнітивний, емоційний і оціночний компоненти, а також являють собою всебічне

врахування індивідуальних інтересів і потреб людини, зв'язок між особистістю і суспільством, його інститутами, культурою, цінностями.

Цінності, обрані людиною, змінюються рідко. Освіта транслює систему цінностей, що обумовлює унікальне положення системи освіти у сучасному соціумі, особливо у соціумі, що трансформується. Формуючи цінності, освіта формує майбутнє.

В свою чергу, проблема ціннісних орієнтацій в аспекті, що стосується дисертаційного дослідження, досить плідно досліджується у вітчизняній соціології за такими напрямками: виявлення ціннісних основ ідентифікації і життєвих перспектив молоді в контексті соціальних змін (А.Вишняк, Є.Головаха, С.Макеєв, Н.Победа, А.Сокурянська, В.Хмелько, М.Чурилов), вивчення студентства і ціннісних пріоритетів української молоді у сфері освіти (О.Астахова, О.Балакірева, В.Немировський, О.Якуба), дослідження професійних орієнтацій і трудової поведінки студентської молоді (В.Паніотто, Є.Суїменко, В.Черноволенко). Автор використовує досвід попередників і проводить соціологічні дослідження з вивчення молодіжного середовища. При цьому наголос ставиться на формуванні ціннісних орієнтацій під впливом Інтернет-технологій, що спричинено як змінами, що відбуваються в нашому суспільстві у пострадянський період, так і глобальними процесами інформатизації.

У дисертації проаналізована трансформація ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді, що визначено змінами, яких зазнає суспільство, всі соціальні інститути на межі ХХ-ХХІ століть через впровадження новітніх інформаційних технологій та глобальної мережі Інтернет, включаючи їх у процес підготовки майбутніх фахівців.

Відзначається, що цінністю для сучасної молодої людини є успіх, що включає в себе соціальні та особистісні компоненти, які мають своє відображення на різних рівнях та етапах життєдіяльності особистості. Про це свідчать результати соціологічних досліджень, проведених автором. Вища освіта для переважної більшості сучасної молоді стає тим засобом, який допомагає досягти успіху в житті, зайняти престижне місце у суспільстві. Але більшість сучасної молоді, отримуючи вищу освіту, орієнтується не на отримання професійних та новітніх знань, а на можливість посісти бажане місце в суспільстві, що дасть змогу легко та швидко отримати доступ до матеріальних ресурсів. Цінність освіти набуває нового значення в умовах становлення інформаційного суспільства.

На нашу думку, в процесі трансформацій та реформ важливим є звернення до міжгалузевого знання – до філософії освіти та соціології освіти, тобто використання соціологічної методології з метою здійснення моніторингу найближчих і найвіддаленіших наслідків конкретних нововведень, пошук конкретних механізмів впровадження інновацій в сфері вищої освіти. А оскільки носієм інформації та споживачем знань у сфері вищої освіти є студент, ми у своїх наукових пошуках використовуємо емпіричне підтвердження або спростування сформованих гіпотез за допомогою соціологічного інструментарію.

У **“Висновках”** дисертаційного дослідження зроблено узагальнення результатів роботи, а також подані рекомендації, які мають теоретичне та практичне значення. Вони конкретизовані у наведених нижче положеннях:

- Освіта є засобом соціалізації та інтеграції особистості в інформаційне суспільство через новітні інформаційні технології шляхом отримання відповідних знань. З'являються нові джерела інформації, які мають глобальний характер та надають можливість отримання та оброблення все більшої кількості інформації. Інформація, донесена до індивіда, включається у складний процес формування поглядів, ідей, настанов стосовно тих чи інших цінностей. Це, в свою чергу, приводить до часткової зміни певних елементів свідомості індивіда, а потім, відповідно, елементів суспільної свідомості.

- Знання й інформація – основні ресурси інформаційного суспільства, але це зовсім не означає, що інші ресурси втрачають своє значення. Інтернет став тим технологічним відкриттям, яке збільшує обсяги та різноманітність доступної індивіду інформації, а також розширює можливості та масштаби здійснення соціальної комунікації, надаючи користувачам широкий і надзвичайно швидкий доступ до різних джерел інформації.

- У зв'язку із наростанням тенденцій інформатизації та віртуалізації освітнього простору важливим стає вирішення питання підвищення інформаційної культури сучасної студентської молоді, яка знаходиться під впливом сучасних інформаційних технологій, що несуть в собі як конструктивні, так і деструктивні компоненти впливу на людину.

- У свідомості сучасної молоді людини відбулося осмислення інформації про те, як вона буде жити не сьогодні, а в майбутньому – інформаційному суспільстві, де на перше місце виходить знання та вміння і навички користуватись та обробляти великий масив інформації. Цим пояснюється збільшення кількості молоді, яка отримує вищу освіту.

- Сучасний студент є прагматиком, який реалістично, без ілюзій дивиться на навколишній світ. Зміна домінуючої цінності приведе до трансформації й всіх інших. В умовах становлення інформаційного суспільства пріоритетною та багатоскладовою цінністю для студентської молоді стає життєвий успіх.

- Вища школа є найбільш ефективним соціальним каналом здійснення соціальної мобільності, який дає змогу досягти життєвого успіху в інформаційному суспільстві. Більшість випускників стають майбутніми професіоналами такого ґатунку, який уможлиблює їхній перехід у верхні страти соціальної піраміди, у ряди нової інтелектуальної еліти.

- Перед системою освіти постають принципово нові завдання. Інститут освіти повинен навчити людину освоювати, постійно поновлювати, вдосконалювати та накопичувати нові знання. Відсоток молоді, яка отримує вищу освіту в Україні, з кожним роком зростає, що підтверджують соціологічні та статистичні дані. Відбувається осмислення і розуміння того, що знання є основним засобом досягнення успіху в інформаційному суспільстві. Тому вища освіта для сучасної молоді постає на перше місце. Саме інститут освіти є шляхом до самоосвіти – освіти через все життя.

- Забезпечення підготовки сучасних фахівців, майбутніх професіоналів у різних галузях суспільного життя неможливо без використання новітніх технологій. Інтернет являє собою надзвичайно могутній глобальний інструмент здійснення комунікації та отримання інформації студентською молоддю в процесі отримання вищої освіти. Сила та характер його впливу залежать від того, ким і заради чого він існує. Великі інформаційні ресурси мережі Інтернету використовуються студентською молоддю як усвідомлено (активне споживання), що веде до розвитку особистості в процесі навчання, так і пасивно, як буденне споживання інформаційних послуг, що не веде до усвідомленого використання інформації, отриманої з мережі Інтернет.

- Інтернет має стати потужним засобом удосконалення навчального процесу та здійснення вузівської науки. ВНЗ формує вміння та навички роботи за комп'ютером та користування Інтернет-технологіями з метою отримання новітніх знань. Але в той же час, технічне забезпечення може відставати від потреби у необхідності користування новітніми засобами отримання та оброблення інформації. З іншого боку, молодь не має потреби у використанні Інтернету як засобу отримання інформації та здійснення комунікацій.

- У роботі здійснено типологію функцій, які найбільш часто зустрічаються в застосуванні Інтернету в практиках соціальної взаємодії. З них виділено такі: інформаційна, комунікативна, розважальна, мас-медійна та комерційна.

- Проведені автором опитування показали, що рівень охоплення Інтернетом студентської аудиторії НТУУ “КПІ” досить високий, що дозволяє говорити про наявність активної групи споживачів послуг “всесвітнього павутиння”. Основною характеристикою цієї групи

Інтернет-користувачів є перевага у використанні інформаційних ресурсів мережі й менш значна увага до комунікативних можливостей. За даними соціологічного дослідження, проведеного автором, студенти найчастіше використовують доступ до мережі Інтернету за межами ВНЗ. Це, в свою чергу, засвідчує зниження контролю, який здійснюється вищим навчальним закладом за процесом роботи студентів у “всесвітньому павутинні”.

- Принциповим результатом всієї роботи стало не тільки обґрунтування необхідності поетапної інтеграції Інтернет-технологій в навчальний процес у вищому навчальному закладі, але й розроблення механізму соціологічного оцінювання ефективності діяльності щодо реалізації конкретних функцій і можливостей мережі. Це створює можливості для розгорнутого дослідження процесу трансформації світової і української освіти, в якій Інтернет-практики будуть виступати не як самостійний об'єкт аналізу, а як один з компонентів нових форм взаємин між студентами та викладачами ВНЗ.

- У числі найбільш загальних управлінських рекомендацій розвитку освітніх Інтернет-технологій у ВНЗ можна виділити розроблення освітніх методик, що передбачають більш активне включення студентів і викладачів у процеси навчальної й дослідницької електронної комунікації. У низці випадків виправданим є використання додаткових матеріально-технічних можливостей, таких, як відкриття додаткових Інтернет-класів і активізація освітньої роботи студентів в мережі Інтернет.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Піголенко І.В. Роль та місце інтернет-технологій у формуванні ціннісних орієнтацій молоді // Нова парадигма. – Запоріжжя: 2003. – № 34. – С. 21-30.
2. Піголенко І.В. Місце новітніх інформаційних технологій та Інтернету в процесі підготовки студентів вищого технічного закладу освіти // Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”. Філософія. Психологія. Педагогіка: Зб. Наук. праць. – Київ: ІВЦ “Політехніка”, 2005. – № 3. – Ч. 1. – С. 46-52.
3. Піголенко І.В. Сучасні Інтернет-технології в житті студентської молоді // Нова парадигма. – К.: В-во НПУ імені М.П. Драгоманов, 2007. – № 61. – С. 193-204.
4. Піголенко І.В. Інтернет-технології та їх вплив на зміни ціннісних орієнтирів студентів технічного ВНЗ у трансформаційному суспільстві // Український соціум. – Київ, 2005. – №5-6. – С. 66-77.
5. Мельниченко А.А., Піголенко І.В. Ціннісні виміри духовної культури студентів технічного ВНЗ в трансформаційному суспільстві // Український соціум. – Київ, 2005. – №1. – С. 31-44. (авторові належить проведення соціологічного дослідження та аналіз результатів. На основі даних розглядаються такі цінності, як сім'я, друзі, освіта, робота в житті студентської молоді. Досліджено рівень та фактори, що впливають користування мережею Інтернет студентською молоддю).
6. Піголенко І.В. Професійні мотивації студентів технічного ВНЗ в умовах становлення постіндустріального суспільства // Проблеми освіти. Другий спец. Випуск / Кол.авт. – К., Науково-методичний центр вищої освіти Міністерства освіти і науки України, Вінницький соціально-економічний інститут Відкритого міжнародного університету розвитку людини “Україна”, 2005. – С. 184-191.
7. Піголенко І.В. Дослідження генези постіндустріального (інформаційного) суспільства у філософській та соціологічній думці другої половини ХХ ст. // Сторінки історії: Збірник наукових праць / Відп. ред. Н.Ф. Гнатюк. – К.: ІВЦ “Видавництво “Політехніка”. – 2006. – Вип. 24. – С. 70-76.
8. Мельниченко А.А., Піголенко І.В. Якість освіти в НТУУ “КПІ” та сучасний ринок праці очима студентів старшокурсників: результати соціологічного дослідження / Уклад.: Мельниченко А.А., Піголенко І.В. – К.: ІВЦ “Видавництво “Політехніка”, 2005. – 84 с. (авторові

належить розгляд використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій в процесі підготовки фахівців у рамках Болонського процесу).

9. Дослідження якості освіти в ІПСА та визначення рейтингів викладачів станом на 2006 рік / Уклад.: А.А. Мельниченко, І.В. Пиголенко, Н.В. Буц, Г.Б. Новіков. – К.: НТУУ “КПІ”, 2006. – 52 с. (автор розкриває проблему використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у вищих навчальних закладах у процесі підготовки фахівців).

10. Пиголенко І.В. Етичні проблеми і цінності соціальної роботи // Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю “Розвиток соціальної роботи в Україні та за кордоном”. – К.: ІВЦ “Політехніка”, 2001. – С. 98-99.

11. Соколова Л.І., Пиголенко І.В. Формування ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді (на матеріалі соціологічного опитування студентів Педагогічного коледжу при Національному університеті ім. Т.Г.Шевченка) // Формування національних, загальнолюдських ціннісних орієнтацій студентської молоді: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Київ, 2002 – С. 309-311. (авторові належить розробка і проведення соціологічного дослідження та відповідно здійснення аналізу отриманих даних щодо проблеми формування ціннісних орієнтацій студентської молоді).

12. Пиголенко І.В. Використання мережі Інтернет в проведенні маркетингових on-line-досліджень // Науково-технічний розвиток: економіка, технології, управління: Матеріали II Міжнародної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених. – К.: Пошуково-видавниче агентство “Книга Пам’яті України”, 2003. – С. 388-390.

13. Пиголенко І.В. Творчість, як шлях до самоактуалізації сучасної студентської молоді // Творчість врятує світ: Матеріали 7-ї Міжнар. наук.-практ. конф. – К.: ІВЦ “Видавництво “Політехніка””, 2003. – С. 469-470.

14. Пиголенко І.В. Роль держави в управлінні процесом входження в інформаційне суспільство // Збірник матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції “Сучасні проблеми управління”. – К.: ІВЦ “Політехніка”, 2003. – Частина 1. – С. 62-64.

15. Пиголенко І.В., Воротняк Т.С. Гендерний аспект використання інтернет-технологій у добу інформаційного суспільства // Гендер: реалії та перспективи в українському суспільстві: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К.: ПЦ “Фоліант”, 2003. – С. 134-136. (авторові належить здійснення порівняльного аналізу особливостей використання Інтернет-технологій чоловіками та жінками).

16. Пиголенко І.В. Інтернет-залежність, як соціальна проблема інформаційного суспільства // Соціальна робота і сучасність: теорія і практика: Тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: ІВЦ “Видавництво “Політехніка””, 2004. – С. 111-112.

17. Пиголенко І.В. Ціннісний вимір професійної орієнтації студентів на прикладі соціологічного дослідження // Нові напрямки творчого розвитку особистості школяра: Матеріали доповідей та повідомлень Науково-практичної конференції. – К.: ТОВ “Біловоддя”, 2004. – С. 47-49.

18. Пиголенко І.В. Вплив новітніх інформаційних технологій на підвищення якості освіти в умовах становлення інформаційного суспільства // VII Міжнародна науково-методична конференція “Вища технічна освіта: проблеми та перспективи розвитку в контексті Болонського процесу” (26-27 травня 2005 року): Тези доповідей. – К.: ІВЦ “Видавництво “Політехніка”, 2005. – С. 172-173.

19. Пиголенко І.В. Комп’ютер – як додатковий простір здійснення творчості студентською молоддю // Творчість та освіта у вимірах XXI століття: Матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. – К.: ІВЦ “Видавництво “Екмо”, 2005. – С. 192-194.

20. Пиголенко І.В. Роль образования при подготовке квалифицированного специалиста в условиях становления информационного общества // Молодь в умовах нової соціальної

перспективи: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції. – Житомир: Полісся, 2005. – Ч. 1. – С. 180-182.

21. Пиголенко І.В. Освіта як диференціюючий чинник в соціальній структурі суспільства: управлінський аспект // Сучасні проблеми управління: Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конференції (29-30 листопада 2005 р., м.Київ) / Уклад.: Б.В.Новіков, І.І.Федорова. – К.: ВПІ ВПК “Політехніка”, 2005. – С. 217-218.

22. Пиголенко І.В. Генезис поняття “цінність” та роль ВНЗ у формуванні ціннісних орієнтацій студентської молоді // Шлях України: колізії новітнього поступу. Матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної конференції. – Тернопіль, 2006. – С. 112-115.

23. Пиголенко І.В. Роль Інтернет-технологій у здійсненні соціальної роботи в інформаційному суспільстві // Соціальна робота і сучасність: теорія і практика: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (18-19 травня 2006 р., м.Київ) / Уклад.: Б.В.Новіков, Л.М. Димитрова, І.І.Федорова. – К.: ІВЦ “Видавництво “Політехніка”, 2006. – С.98-99.

АНОТАЦІЯ

Пиголенко І.В. Інтернет-технології як засіб формування ціннісних орієнтацій студентства на шляху до інформаційного суспільства (на прикладі НТУУ “КПІ”). – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук за спеціальністю 09.00.10 – філософія освіти. – Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, Київ, 2007.

Дисертацію присвячено аналізу трансформації ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді під впливом новітніх комп’ютерних та Інтернет-технологій в умовах становлення інформаційного суспільства. Зазначена актуальність є філософським осмисленням цінності вищої освіти в житті студентської молоді в умовах становлення інформаційного суспільства. Предмет дослідження належить до тих проблем, які мають міждисциплінарний контекст. Наукова розробка зміни ціннісних орієнтацій під впливом Інтернет-технологій як нового соціального феномену, базується на працях філософського та соціологічного напрямів. Розкрито зміст категорій “інформація”, “комунікація” і “знання” та їх значення у ствердженні інформаційного суспільства. В дисертаційному дослідженні з’ясовано вплив новітніх інформаційно-комунікаційних технологій на трансформацію вищої освіти. Обґрунтовано висновок про провідну роль вищої освіти у творенні й розвитку особистості, формуванні професіоналів та майбутньої інтелектуальної еліти, яка є головним ресурсом інформаційного суспільства. Здійснено типологію соціальних функцій мережі Інтернет та досліджено фактори, що впливають на активність використання Інтернету студентською молоддю.

Особлива увага зосереджена на аналізі результатів соціологічних досліджень щодо цінності вищої освіти в житті сучасної молоді. Зокрема виявляються особливості використання Інтернет-технологій в період навчання у вищому навчальному закладі та його вплив на трансформацію ціннісних орієнтацій студентської молоді.

Ключові слова: інформаційне суспільство, інформаційні технології, Інтернет, інформація, комунікація, знання, вища освіта, ціннісні орієнтації.

АННОТАЦИЯ

Пиголенко И.В. Интернет-технологии как средство формирования ценностных ориентаций студенчества на пути к информационному обществу (на примере НТУУ “КП”).– Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата философских наук по специальности 09.00.10 – философия образования. – Национальный педагогический университет им. М.П. Драгоманова, Киев, 2007.

Диссертация посвящена анализу трансформации ценностных ориентаций студенческой молодежи под влиянием компьютерных и Интернет-технологий в условиях становления информационного общества. Отмеченная актуальность является философским пониманием проблемы возможного влияния Интернет-технологий на ценностные ориентации студенческой молодежи. Предмет исследования принадлежит к тем проблемам, которые имеют междисциплинарный контекст исследования. Научная разработка изменений ценностных ориентаций под влиянием Интернет-технологий как нового социального феномена базируется на работах философского и социологического направления. Целью работы является исследование изменений, которые происходят в сфере высшего образования в условиях процесса информатизации, а именно включение Интернет-технологий в современный образовательный процесс и их влияние на современную студенческую молодежь.

В работе делается акцент на том, что для исследования процесса информатизации высшего образования и включение Интернет-технологий в образовательный процесс чрезвычайно важным является рассмотрение теории постиндустриального общества, предложенной в конце 60-х в начале 70-х годов американскими и европейскими учеными, которая стала основой для становления современного информационного общества. Ставится вопрос о том, что эта концепция позволяет адекватно осмыслить масштабные изменения, которые произошли за последние десятилетия. Делается вывод о том, что информационное общество - принципиально новый уровень в развитии цивилизации, основой которого выступают теоретические знания, информация и информационные технологии. Именно они становятся ценностями будущего развития общества, указывают ориентиры трансформации социальных связей и взаимодействия между людьми. Сегодня информация играет новую роль в общественной жизни. Методологический анализ понятий “информация”, “коммуникация” и “знания” позволяет рассмотреть их значение в процессе становления информационного общества.

В диссертационном исследовании выяснено влияние новых информационных технологий на изменения системы высшего образования. Исследована ценность высшего образования в жизни современной студенческой молодежи. Обоснован вывод о ведущей роли высшего образования в развитии личности, формировании профессионалов и будущей интеллектуальной элиты, которая является главным ресурсом развития информационного общества. Делается вывод о важности эффективного внедрения новых информационных и компьютерных технологий в сфере высшего образования.

Отмечается, что особенное место в процессе подготовки современных специалистов в условиях становления информационного общества принадлежит эффективному использованию глобальной сети Интернет. Осуществлена типология социальных функций сети Интернет, которые наиболее часто встречаются в практиках социального взаимодействия. На основе предложенной типологии осуществлено исследование взаимодействия Сети и института высшего образования.

Образование является средством социализации и интеграции личности в информационное общество посредством современных информационных технологий путем получения знаний. Диссертант отмечает, что ценностью для современной молодежи служит успех, который включает в себя социальные и личностные компоненты, имеющие свое отображение на разных уровнях и этапах жизни личности.

Особенное внимание в работе уделено проблемам социологического исследования ценности высшего образования в жизни современной студенческой молодежи, активности и особенностей использования Интернет технологий в период обучения в вузе. Поэтому в период трансформаций важным является обращение к социологии образования, то есть, использование социологической методологии, с целью осуществления мониторинга ближайших и будущих последствий конкретных нововведений, поиск конкретных механизмов внедрения новых информационных технологий в сферу высшего образования с целью увеличения эффективности взаимодействия в сети всех основных субъектов образовательного процесса.

Особое внимание сосредоточено на анализе результатов социологических исследований ценности высшего образования в жизни современной молодежи. Рассматриваются особенности использования Интернет-технологий в период обучения в высшем учебном заведении и его влияние на трансформацию ценностных ориентаций студенческой молодежи.

Ключевые слова: информационное общество, информационные технологи, Интернет, информация, коммуникация, знания, высшее образование, ценностные ориентации.

SUMMARY

Pygolenko I.V. Internet technologies as a mean of students value orientations forming under conditions of informational society statement (on the example of NTUU"KPI"). – manuscript.

The dissertation for awarding the degree of Candidate of Sciences (Philosophy) in speciality 09.00.10 – philosophy of education. – M.P.Dragomanov National Teachers' Training University, Kyiv, 2007.

This work is devoted to the analysis of value orientations transformation of modern student youth influenced by newest computer and Internet technologies under conditions of informative society statement. The noted actuality is the philosophical comprehension of higher education importance in life of young people under conditions informative society statement. The article of research is devoted to those problems which have an interdisciplinary context. Scientific development of value orientations changes influenced by Internet technologies, as the new social phenomenon, is based on philosophical and sociological works. The essence of categories "information", "communication" and "knowledge" and their importance for informative society statement were found out. In this work the influence of the newest informative communication technologies on transformation of higher education was researched. The conclusion about the leading role of higher education in creation and development of personality, forming of professionals and future intellectual, elite which is the main resource of informative society, was grounded. The typology of Internet social functions and factors which influence the activity of Internet use by students were carried out. The special attention is concentrated on the analysis of results of sociological researches in relation to the importance of higher education in life of modern youth. In particular the features of Internet technologies use in the period of studying in higher educational institutions and its influence on transformation of the students value orientations were founded out.

Key words: informative society, information technologies, Internet, information, communication, knowledge, higher education, value orientations.